

Sygn. akt VIII U 1218/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia (del.) Anna Capik-Pater
Protokolant	Agata Kędzierawska

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2021 r. w Gliwicach

sprawy A. W. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania A. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 26 sierpnia 2020 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia del. Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 1218/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 sierpnia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu A. W. (1) ponownego ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w dniu 10 lipca 2020r. weszła w życie ustawa z dnia 19 czerwca 2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych, która umożliwia osobom urodzonym w 1953r. ponowne ustalenie wysokości emerytury powszechnej przyznanej po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego, której podstawa obliczenia została pomniejszona o kwoty pobranej emerytury wcześniejszej, przyznanej na wniosek złożony przez 1 stycznia 2013r. Z uwagi na fakt, że ubezpieczony nie pobierał emerytury wcześniejszej przed 2013r. organ rentowy uznał, że brak jest podstaw do wnioskowanego świadczenia.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez ponowne ustalenie wysokości emerytury . Na uzasadnienie swego stanowiska powołał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku sygnatura P 20 /16. Wskazał, że orzeczenie to nie może objąć swoją regulacją jedynie kobiet urodzonych w 1953 roku. Jego zdaniem

organ rentowy ma obowiązek działania na korzyść ubezpieczonych i zastosowania najkorzystniejszych obowiązujących przepisów . Zarzucił ubezpieczony , że organ rentowy nie rozstrzygnął co do istoty wniosku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podnosząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

A. W. (2) urodził się (...).

Decyzją z dnia 5 kwietnia 2013r. organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury gdyż do dnia 1 stycznia 1999r. nie osiągnął 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz nie osiągnął wieku emerytalnego 60 lat.

Kolejną decyzją z dnia 28 czerwca 2013r. przyznano ubezpieczonemu od 12 kwietnia 2013r. prawo do emerytury tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego .

Rozpatrując wniosek z dnia 19 marca 2018r. o ponowne obliczenie świadczenia decyzją z dnia 16 kwietnia 2018r. organ rentowy odmówił prawa do doliczenia stażu pracy wskazując, że wysokość świadczenia została obliczona na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. .

Kolejny wniosek o ponowne obliczenie świadczenia wpłynął w dniu 14 sierpnia 2018r.

Decyzją z dnia 6 września 2018r. organ rentowy przeliczył ubezpieczonemu świadczenia od dnia 1 sierpnia 2018r. tj. od pierwszego dnia miesiąca w którym złożono wniosek.

Ponowny wniosek o przeliczenie świadczenia wpłynął w dniu 4 grudnia 2018r. . Wówczas organ rentowy decyzją z dnia 4 stycznia 2019r. odmówił przeliczenia świadczenia wskazując, że ponowne ustalenie emerytury następuje na wniosek zgłoszony nie wcześniej niż po upływie roku kalendarzowego lub po ustaniu ubezpieczeń emerytalnego i rentowego. ZUS wskazał, że w roku 2018r. decyzją w 6 września 2018r. zostały już doliczone składki do wysokości emerytury, a ponadto ubezpieczony nadal pozostaje w ubezpieczeniu społecznym.

W dniu 19 marca 2018r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę i decyzją z dnia 16 kwietnia 2018r. przyznano mu ją od 12 kwietnia 2018r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego . Organ rentowy rozpoznając wniosek wydał decyzję ustalając wysokość emerytury na podstawie artykuł 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczony od 2013 roku pobrał emerytury w wysokości 149287,31 zł. O taką kwotę pomniejszono podstawę obliczenia emerytury. Emerytura ustalona opisaną decyzją została zawieszona ponieważ jest świadczeniem mniej korzystnym i nadal płatna pozostała emerytura ustalona w dotychczasowej wysokości.

Ponowny wniosek o obliczenie świadczenia emerytalnego z dnia 20 sierpnia 2020r. został rozpatrzony zaskarżoną decyzją odmownie . Organ rentowy uzasadnił, że w dniu 10 lipca 2020r. weszła w życie ustawa z dnia 19 czerwca 2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która umożliwia osobom urodzonym w 1953r. ponowne ustalenie wysokości emerytury powszechnej przyznanej po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego, której podstawa obliczenia została pomniejszona o kwoty pobranej emerytury wcześniejszej, przyznanej na wniosek złożony przez 1 stycznia 2013r. Z uwagi na fakt, że ubezpieczony nie pobierał emerytury wcześniejszej przed 2013r. organ rentowy uznał, że brak jest podstaw do wnioskowanego świadczenia.

Stan faktyczny jest bezsporny wynika z akt organu rentowego.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie ubezpieczonego jak też o przeprowadzenie dowodu z akt innego ubezpieczonego na podstawie art. 235² §1 pkt 2 k.p.c. , gdyż sprawa dotyczy sporu co do prawa, a stan faktyczny był pomiędzy stronami niesporny. Ponadto uprawnienia każdego z ubezpieczonych rozpatrywane są indywidualnie i to czy i w jaki sposób przeliczono świadczenie innego ubezpieczonego nie ma znaczenia dla rozpatrywanej sprawy.

Sąd zważył co następuje :

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Spór w niniejszej sprawie dotyczy wyłącznie kwestii sposobu ustalania wysokości emerytury dla osoby, uprawnionej do wcześniejszej emerytury, po osiągnięciu przez nią powszechnego wieku emerytalnego, która złożyła wniosek o prawo do kolejnej emerytury po wejściu w życie art. 25 ust. 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS . Na wstępie warto zwrócić uwagę, że ta kwestia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w dniu 28 listopada 2019 roku podjął uchwałę w składzie 7 sędziów sygn. III UZP 5/19 .

Ubezpieczony jako podstawę żądania ustalenia wysokości emerytury z powszechnego wieku emerytalnego powołuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku sygn. akt P 20/16 twierdząc, że nie może on mieć wyłącznie zastosowania do osób urodzonych w 1953 roku . Znajduje się w takiej samej sytuacji, bowiem przechodząc na emeryturę nie mógł przewidzieć, że rok jego urodzenia będzie decydował o wysokości uzyskanej emerytury.

Wskazana podstawa prawna żądania nie może stanowić podstawy zmiany zaskarżonej decyzji. Organ rentowy rozpatrując wniosek o "przeliczenie emerytury" zastosował przepisy obowiązujące w dacie złożenia wniosku o takie świadczenie. Z ustawy o emeryturach i rentach z Fundusz Ubezpieczeń Społecznych wynika generalna zasada ustalania wysokości świadczenia na dzień złożenia wniosku o nie. Zasada ta nie budzi wątpliwości , gdy działa na korzyść ubezpieczonego , ale problem pojawia się, gdy wysokość potencjalnego świadczenia od momentu powstania prawa do daty złożenia wniosku o to świadczenie ulega obniżeniu. Ochrony praw nabytych nie można rozumieć w sposób bezwzględny odnosząc się do wszelkich uprawnień uzyskanych przez kogokolwiek i kiedykolwiek i w związku z tym jest możliwa zmiana przepisów na niekorzyść ubezpieczonych.

Sąd Najwyższy w uchwale III UZP 6/17 wskazał, że do treści nabytego in abstracto prawa nie wchodzi zasady obliczania jego wysokości. Zasada ustawowej gwarancji oznacza, że parametry i sposób ustalania wysokości świadczenia uregulowane są ustawowo i mogą podlegać zmianom, a organ rentowy jest związany przepisami ustawy i nie może z ich pominięciem ustalić wysokości świadczeń. Ochronie konstytucyjnej podlega nabyte i niezrealizowane prawo do emerytury, natomiast prawo do emerytury w określonej wysokości powstaje dopiero w momencie ustalenia tej wysokości w związku ze złożeniem przez osobę uprawnioną stosownego wniosku.

Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjność rozstrzygnięć względem rocznika 1953 w wyroku P 20 / 16 skonkludował stwierdzeniem, że kobiety te nie miały możliwości, by zmienić konsekwencje decyzji podjętej w roku 2008.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2017 roku II UK 381/ 16 zauważył, że skorzystanie z przywileju przejścia i pobrania wcześniejszych emerytur na podstawie przepisów szczególnych dotyczących emerytur dla niektórych ubezpieczonych uzasadnia i proporcjonalnie usprawiedliwia pomniejszenie podstawy wymiaru emerytury ustalonej na podstawie art. 24 ust. 1 i następnych ustawy emerytalnej o sumy poprzednio pobranych wcześniejszych emerytur, przy zastosowaniu mechanizmu ustalania wysokości świadczeń emerytalnych w zależności od proporcjonalnego prognozowanego średniego trwania życia osoby uprawnionej, ponieważ osobom uprawnionym do takich samych rodzajowo świadczeń powinna przysługiwać emerytura ustalana według takich samych, równych zasad obliczania jej wysokości, bez względu na daty złożenia wniosku emerytalnego. Również w doktrynie podkreśla się, że brak odliczenia pobranych emerytur uprzywilejowałby tę kategorię ubezpieczonych.

Trybunał Konstytucyjny w powołanym orzeczeniu w sprawie P 20/16 również stwierdził, że wprowadzenie mechanizmu potrącania odpowiadało w swym zasadniczym wymiarze podstawowym elementom obowiązującego systemu emerytalnego, a przyznanie świadczenia emerytalnego z powszechnego wieku emerytalnego finansowanego ze składek płaconych przez ubezpieczonego nie może jednocześnie abstrahować od wcześniejszego pobierania świadczeń przez tę samą osobę.

Od dnia 1 stycznia 2013 r. do art. 25 dodano ustępy 1a-1c. W ust. 1b wprowadzono regulację, na mocy której świadczeniobiorcom pobierającym emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 ustawy o e.r. FUS lub art. 88 Karty Nauczyciela (a na podstawie ust. 1c także emeryturę określoną w art. 34, 48 i 49 w brzmieniu

obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r.), podstawę obliczenia emerytury z art. 24, ustaloną zgodnie z art. 25 ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. W konsekwencji osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego wiązać się będzie z odpowiednim obniżeniem wysokości emerytury nabywanej z tego tytułu, chyba że jest ona przyznawana po emeryturze pomostowej, której pobieranie nie wpływa na zastosowanie opisanego mechanizmu. Jest to o tyle zaskakujące, że ust. 1b odsyła do innych przepisów, na podstawie których również ustala się prawo do emerytury, biorąc pod uwagę - podobnie jak w przypadku emerytury pomostowej - okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub charakterze (tj. emerytury w wieku obniżonym, emerytury górnicze).

Ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z dnia 9 lipca 2020 r.) wprowadzono zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, 252 i 568) po art. 194h dodaje się art. 194i i art. 194j w brzmieniu:

"Art. 194i. Do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w 1953 r., nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury zgłosił w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1222), pod warunkiem że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r.

Art. 194j. 1. Kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w 1953 r., który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i.

2. Przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury.

3. Do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia.

4. Emerytura w ponownie ustalonej wysokości przysługuje od dnia, od którego podjęto wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art. 24, a w przypadku gdy prawo do tej emerytury było zawieszona - od dnia, od którego mogłaby być podjęta jej wypłata.

5. Jeżeli ponownie ustalona wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 jest wyższa od wypłacanej dotychczas, emerytowi wypłaca się wyrównanie. Kwotę wyrównania stanowi różnica między sumą kwot emerytur, jakie przysługiwałyby w okresie od dnia, o którym mowa w ust. 4, do dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem ich waloryzacji, a sumą kwot wypłaconych w tym okresie.

6. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio do ponownego ustalenia wysokości renty rodzinnej."

Art. 194j zezwala na ustalenie ponownie emerytury od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i czyli nie stosując art. 25 ust 1 b wówczas, gdy wniosek o to świadczenie został złożony przed dnia 1 stycznia 2013r.

W przypadku ubezpieczonego wniosek został złożony w dniu 15 kwietnia 2013r., Zatem ubezpieczony składając go nie pozostawał w błędzie co do konsekwencji pobierania świadczenia do czasu przyznania mu świadczenia w oparciu o osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego. W okresie pobierania emerytury wcześniejszej spożytkował znaczną część kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, otrzymał bowiem emerytury w wysokości 149287,31 złotych .

Ubezpieczony ukończył wiek 65 lat w dniu (...), wniosek o prawo do emerytury został złożony w kwietniu 2013 roku, a nie przed dniem 1 stycznia 2013r. jak wymaga tego powołany art. 194j ustawy emerytalnej. W tych datach stan prawny nie uległ zmianie, a wysokość emerytury została ustalona zgodnie z art. 25 i 26 ustawy emerytalnej.

Odwołanie jako bezpodstawne oddalono na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c.

(-) sędzia del. Anna Capik-Pater